

Ritka és természetvédelmi szempontból jelentős bogarak (Coleoptera) Lillafüred környékéről

KOVÁCS TIBOR, DOMBORÓCZKI GÁBOR & URBÁN LÁSZLÓ

ABSTRACT: (Rare and protected Coleoptera in the area of the Lillafüred, Bükk Mts.) This paper provides locality data of 39 Coleoptera species from the Bükk Mountains. Five species are of European Community interest listed in the EU Habitat Directive (*Rhysodes sulcatus*, *Lucanus cervus*, *Osmoderma eremita*, *Cucujus cinnaberinus*, *Cerambyx cerdo*), two species (*O. eremita*, *Eurythyrea quercus*) is strictly protected and 25 species are protected in Hungary.

Species interesting from the faunistical point of view: *Omoglymmius germari*, *Rhysodes sulcatus*, *Osmoderma eremita*, *Coraeus undatus*, *Pycnomerus terebrans*, *Prostomis mandibularis*.

The following species are new to the Bükk Mountains: *Omoglymmius germari*, *Coraeus undatus*, *Ampedus elegantulus*, *Pycnomerus terebrans*.

The following natural habitats are especially valuable on the basis of their insect fauna: Alsó-Sebes-víz, Demény-hegy, Fehér-kő-bérc, Kerek-hegy, Kis-kút-bérc, Kovács-kő, Olvasztó-tető, Savós-tető, Sebes-tető, Vesszős-oldal, Vörös-kő-tető.

Bevezetés

A cikkben folytatódik a hazai (ANONIM 2012, MERKL & KOVÁCS 1997, VARGA et al. 1989) és európai (BERNI EGYEZMÉNY 1994, CORINE 1991, COUNCIL DIRECTIVE 1992, GOOD & SPEIGHT 1996, IUCN 1996, NIETO & ALEXANDER 2010) védeltségi listákon található xilofág és szaproxilofág, illetve egyéb ritka, védett bogarak lelőhelyeinek közlése (KOVÁCS 2013, KOVÁCS & NÉMETH 2010, 2012, KOVÁCS et al. 2009, 2010, 2012, 2015).

Kutatásainkat a Lillafüredi erdőtervezési körzet idős és természetközeli állapotú erdőállományában végeztük, valamennyi mintavételi hely Miskolc közigazgatási területéhez tartozik.

Rövidítések: BA = Bartha Attila, CsV = Csikos Valéria, DG = Domboróczki Gábor, KrT = Korompai Tamás, KT = Kovács Tibor, UL = Urbán László; L = lárva, B = báb, I = imágó, + = elpusztult imágó.

A fajok faunisztikai adatai

RHYSODIDAE Laporte, 1840

Omoglymmius germari (Ganglbauer, 1891) – Kerek-hegy, 2015.04.15., I, *Fagus sylvatica*, DG-KT-UL.

Rhysodes sulcatus (Fabricius, 1787) – Alsó-Sebes-víz, 2015.08.12., I, *Fagus sylvatica*, DG-KrT-KT-UL; Demény-hegy, 2015.04.15., I, *F. sylvatica*, DG-KT-UL; Kis-kút-bérc, 2015.08.19., I, *F. sylvatica*, DG-KT-UL; Kovács-kő, 2015.04.15., +, *F. sylvatica*, DG-KT-UL; Sebes-tető, 2015.08.12., I, *F. sylvatica*, DG-KrT-KT-UL.

Carabus coriaceus Linnaeus, 1758 – Tiplák-rét, 2015.08.12., I, DG-KrT-KT-UL.

Carabus intricatus Linnaeus, 1761 – Alsó-Sebes-víz, 2015.08.12., I, DG-KrT-KT-UL; Demény-hegy, 2015.04.15., I, DG-KT-UL; Kerek-hegy, 2015.04.15., I, +, DG-KT-UL; Olvasztó-tető, 2015.08.12., +, DG-KrT-KT-UL; Vadász-völgy-fő, 2015.08.27., I, DG-KT-UL; Vesszős-oldal, 2015.08.27., +, DG-KT-UL; Vörös-kő-tető, 2015.08.27., I, +, DG-KT-UL.

LUCANIDAE Latreille, 1804

Aesalus scarabaeoides (Panzer, 1794) – Kis-kút-bérc, 2015.08.19., +, *Quercus petraea*, DG-KT-UL; Savós-völgy, 2015.08.12., L, *Quercus* sp., DG-KrT-KT-UL; Sebes-tető, 2015.08.12., L, B, *Fagus sylvatica*, DG-KrT-KT-UL.

Dorcus parallelipedus (Linnaeus, 1758) – Alsó-Sebes-víz, 2015.08.12., +, DG-KrT-KT-UL; Bem Apó-kő, 2014.06.05., L, I, +, *Fagus sylvatica*, BA-CsV-DG-KT; Demény-hegy, 2015.04.15., +, *F. sylvatica*, *Quercus petraea*, DG-KT-UL; Kerek-hegy, 2015.04.15., I, *F. sylvatica*, DG-KT-UL; Kis-kút-bérc, 2015.08.19., +, *F. sylvatica*, DG-KT-UL; Kovács-kő, 2015.04.15., +, *F. sylvatica*, DG-KT-UL; Lusta-völgy, 2015.08.19., I, *Fraxinus angustifolia* ssp. *pannonica*, DG-KT-UL; Olvasztó-tető, 2015.08.12., L, I, +, *F. sylvatica*, DG-KrT-KT-UL; Savós-tető, 2015.08.12., +, *F. sylvatica*, DG-KrT-KT-UL; Vörös-kő-tető, 2015.08.27., +, *Q. petraea*, DG-KT-UL.

Lucanus cervus (Linnaeus, 1758) – Alsó-Sebes-víz, 2015.08.12., +, DG-KrT-KT-UL; Demény-hegy, 2015.04.15., +, DG-KT-UL; Kerek-hegy, 2015.04.15., +, DG-KT-UL; Kis-kút-bérc, 2015.08.19., +, DG-KT-UL; Olvasztó-tető, 2015.08.12., +, DG-KrT-KT-UL; Savós-tető, 2015.08.12., +, DG-KrT-KT-UL; Savós-völgy, 2015.08.12., +, DG-KrT-KT-UL; Szent István, 2015.08.27., +, DG-KT-UL; Vesszős-oldal, 2015.08.27., +, DG-KT-UL; Vörös-kő-tető, 2015.08.27., +, DG-KT-UL.

Sinodendron cylindricum (Linnaeus, 1758) – Alsó-Sebes-víz, 2015.08.12., L, +, *Acer* sp., +, *A. pseudoplatanus*, *Fagus sylvatica*, DG-KrT-KT-UL; Bem Apó-kő, 2014.06.05., L, I, +, *F. sylvatica*, BA-CsV-DG-KT; Demény-hegy, 2015.04.15., +, *F. sylvatica*, DG-KT-UL; Kerek-hegy, 2015.04.15., +, *F. sylvatica*, DG-KT-UL; Kis-kút-bérc, 2015.08.19., I, +, *F. sylvatica*, DG-KT-UL; Kovács-kő, 2015.04.15., +, *F. sylvatica*, *Fraxinus* sp., DG-KT-UL; Lusta-völgy, 2015.08.19., L, *F. angustifolia* ssp. *pannonica*, +, *Acer* sp., DG-KT-UL; Nagy-mező, 2014.06.05., +, *F. angustifolia* ssp. *pannonica*, BA-CsV-DG-KT; Olvasztó-tető, 2015.08.12., +, *F. sylvatica*, DG-KrT-KT-UL; Óserdő, 2014.06.05., +, *F. sylvatica*, BA-CsV-DG-KT; Sebes-tető, 2015.08.12., +, *F. sylvatica*, DG-KrT-KT-UL; Szent István, 2015.08.27., +, *F. sylvatica*, DG-KT-UL; Tiplák-rét, 2015.08.12., +, *A. campestre*, DG-KrT-KT-UL; Miskolc, Vadász-völgy-fő, 2015.08.27., +, *A. pseudoplatanus*, *F. sylvatica*, DG-KT-UL.

SCARABAEIDAE Latreille, 1802

Gnorimus nobilis (Linnaeus, 1758) – Alsó-Sebes-víz, 2015.08.12., +, DG-KrT-KT-UL.

Gnorimus variabilis (Linnaeus, 1758) – Demény-hegy, 2015.04.15., +, *Quercus petraea*, DG-KT-UL; Fehér-kő-bérc, 2015.08.19., +, *Q. petraea*, DG-KT-UL; Kerek-hegy, 2015.04.15., +, *Q. petraea*, DG-KT-UL; Kis-kút-bérc, 2015.08.19., +, *Q. petraea*, DG-KT-UL; Olvasztó-tető, 2015.08.12., +, *Q. petraea*, DG-KrT-KT-UL; Vörös-kő-tető, 2015.08.27., +, *Q. petraea*, DG-KT-UL.

Osmoderma eremita (Scopoli, 1763) – Fehér-kő-bérc, 2015.08.19., +, *Quercus petraea*, DG-KT-UL; Kerek-hegy, 2015.04.15., +, *Q. petraea*, DG-KT-UL; Olvasztó-tető, 2015.08.12., +, DG-KrT-KT-UL; Vesszős-oldal, 2015.08.27., +, *Q. pubescens*, DG-KT-UL.

Protaetia aeruginosa (Drury, 1773) – Nagy-mező, 2014.06.05., +, *Fagus sylvatica*, BA-CsV-DG-KT.

Protaetia lugubris (Herbst, 1786) – Demény-hegy, 2015.04.15., +, *Quercus petraea*, DG-KT-UL.

BUPRESTIDAE Leach, 1815

Coraeus fasciatus (Villers, 1789) – Vörös-kő-tető, 2015.08.27., gyűrűzött ág, *Quercus petraea*, DG-KT-UL.

Coraeus undatus (Fabricius, 1787) – Demény-hegy, 2015.04.15., +, *Quercus petraea*, DG-KT-UL.

Dicercia berolinensis (Herbst, 1779) – Alsó-Sebes-víz, 2015.08.12., +, *Fagus sylvatica*, DG-KrT-KT-UL; Bem Apó-kő, 2014.06.05., +, *F. sylvatica*, BA-CsV-DG-KT; Kerek-hegy, 2015.04.15., +, *Carpinus betulus*, *F. sylvatica*, DG-KT-UL; Kis-kút-bérc, 2015.08.19., +, *C. betulus*, DG-KT-UL; Olvasztó-tető, 2015.08.12., +, *F. sylvatica*, DG-KrT-KT-UL; Szent István, 2015.08.27., +, *C. betulus*, DG-KT-UL; Vörös-kő-tető, 2015.08.27., +, *C. betulus*, DG-KT-UL.

Eurythyrea quercus (Herbst, 1780) – Fehér-kő-bérc, 2015.08.19., +, *Quercus petraea*, DG-KT-UL; Kerek-hegy,

2015.04.15., +, *Q. petraea*, DG-KT-UL; Kis-kút-bérc, 2015.08.19., +, *Q. petraea*, DG-KT-UL; Olvasztó-tető, 2015.08.12., +, *Q. petraea*, DG-KrT-KT-UL; Savós-tető, 2015.08.12., +, *Q. petraea*, DG-KrT-KT-UL; Vesszős-oldal, 2015.08.27., +, *Q. petraea*, *Q. pubescens*, DG-KT-UL; Vörös-kő-tető, 2015.08.27., +, *Q. petraea*, DG-KT-UL.

ELATERIDAE Leach, 1815

Ampedus elegantulus (Schönherr, 1817) – Demény-hegy, 2015.04.15., I, *Fagus sylvatica*, DG-KT-UL.

Ampedus nigerrimus (Lacordaire in Boisduval & Lacordaire, 1835) – Demény-hegy, 2015.04.15., I, *Quercus petraea*, DG-KT-UL.

Ampedus praeustus (Fabricius, 1792) – Bem Apó-kő, 2014.06.05., I, *Fagus sylvatica*, BA-CsV-DG-KT; Demény-hegy, 2015.04.15., I, *Quercus petraea*, DG-KT-UL; Kerek-hegy, 2015.04.15., I, *Q. petraea*, DG-KT-UL.

Cardiophorus gramineus (Scopoli, 1763) – Demény-hegy, 2015.04.15., I, *Quercus petraea*, DG-KT-UL.

Elater ferrugineus Linnaeus, 1758 – Demény-hegy, 2015.04.15., L, +, *Fagus sylvatica*, DG-KT-UL; Fehér-kő-bérc, 2015.08.19., L, *Quercus petraea*, DG-KT-UL; Vesszős-oldal, 2015.08.27., L, *Q. pubescens*, DG-KT-UL; Vörös-kő-tető, 2015.08.27., L, +, *Q. petraea*, DG-KT-UL.

Hypoganus inunctus (Panzer, 1795) – Demény-hegy, 2015.04.15., I, *Quercus petraea*, DG-KT-UL; Kerek-hegy, 2015.04.15., I, *Fagus sylvatica*, DG-KT-UL; Vesszős-oldal, 2015.08.27. B > 09.03. I, *Q. pubescens*, DG-KT-UL.

Ischnodes sanguinicollis (Panzer, 1793) – Szent István, 2015.08.27., L, *Acer pseudoplatanus*, DG-KT-UL.

TROGOSSITIDAE Latreille, 1802

Thymalus limbatus (Fabricius, 1787) – Miskolc, Kerek-hegy, 2015.04.15., I, *Fagus sylvatica*, DG-KT-UL; Kis-kút-bérc, 2015.08.19., I, *Quercus petraea*, DG-KT-UL.

CUCUJIDAE Latreille, 1802

Cucujus cinnaberinus (Scopoli, 1763) – Alsó-Sebes-víz, 2015.08.12., L, *Fagus sylvatica*, *Fraxinus* sp., B, *Fraxinus* sp., DG-KrT-KT-UL; Bem Apó-kő, 2014.06.05., L, *Acer pseudoplatanus*, BA-CsV-DG-KT; Borovnyák, 2014.06.05., L, *F. sylvatica*, BA-CsV-DG-KT; Demény-hegy, 2015.04.15., I, *F. sylvatica*, DG-KT-UL; Kerek-hegy, 2015.04.15., L, *A. pseudoplatanus*, *Acer* sp., +, *Quercus petraea*, DG-KT-UL; Kis-kút-bérc, 2015.08.19., L, *Q. petraea*, DG-KT-UL; Kovács-kő, 2015.04.15., L, *Fraxinus* sp., DG-KT-UL; Lusta-völgy, 2015.08.19., L, *A. pseudoplatanus*, DG-KT-UL; Olvasztó-tető, 2015.08.12., L, B, *Q. petraea*, DG-KrT-KT-UL; Vadász-völgy-fő, 2015.08.27., L, *F. sylvatica*, DG-KT-UL; Vörös-kő-tető, 2015.08.27., L, +, *Q. petraea*, DG-KT-UL.

ZOPHERIDAE Solier, 1834

Pycnomerus terebrans (Olivier, 1790) – Alsó-Sebes-víz, 2015.08.12., I, *Fagus sylvatica*, DG-KrT-KT-UL.

TENEBRIONIDAE Latreille, 1802

Accanthopus velikensis (Piller & Mitterpacher, 1783) – Fehér-kő-bérc, 2015.08.19., I, *Quercus petraea*, DG-KT-UL; Kerek-hegy, 2015.04.15., +, *Fagus sylvatica*, DG-KT-UL; Kis-kút-bérc, 2015.08.19., I, *F. sylvatica*, *Q. petraea*, DG-KT-UL; Szent István, 2015.08.27., +, *Q. pubescens*, DG-KT-UL; Vesszős-oldal, 2015.08.27., +, *Q. pubescens*, DG-KT-UL.

Bolitophagus interruptus Illiger, 1800 – Borovnyák, 2014.06.05., I, bükkön levő *Fomes fomentarius*, BA-CsV-DG-KT; Kerek-hegy, 2015.04.15., I, bükkön levő *Fomes fomentarius*, DG-KT-UL.

Neomida haemorrhoidalis (Fabricius, 1787) – Olvasztó-tető, 2015.08.12., I, bükkön levő *Fomes fomentarius*, DG-KrT-KT-UL.

Platydema dejeani Laporte de Castelnau & Brullé, 1831 – Kerek-hegy, 2015.04.15., I, gombás bükk kéreg alól, DG-KT-UL.

Tenebrio opacus Duftschmid, 1812 – Demény-hegy, 2015.04.15., I, *Fagus sylvatica*, *Quercus petraea*, +, *Q. petraea*, DG-KT-UL; Fehér-kő-bérc, 2015.08.19., +, *Q. petraea*, DG-KT-UL; Kis-kút-bérc, 2015.08.19., +, *Q. petraea*, DG-KT-UL; Kovács-kő, 2015.04.15., +, *F. sylvatica*, DG-KT-UL; Vesszős-oldal, 2015.08.27., +, *Q. pubescens*, DG-KT-UL; Vörös-kő-tető, 2015.08.27., +, *Q. petraea*, DG-KT-UL.

Prostomis mandibularis (Fabricius, 1801) – Demény-hegy, 2015.04.15., L, *Fagus sylvatica*, L, I, *Quercus petraea*, DG-KT-UL; Fehér-kő-bérc, 2015.08.19., I, *Q. petraea*, DG-KT-UL; Kerek-hegy, 2015.04.15., L, I, *Q. petraea*, DG-KT-UL; Kis-kút-bérc, 2015.08.19., L, I, *Q. petraea*, DG-KT-UL; Kovács-kő, 2015.04.15., L, I, *Q. petraea*, DG-KT-UL; Olvasztó-tető, 2015.08.12., L, B, I, *Q. petraea*, DG-KrT-KT-UL; Savós-tető, 2015.08.12., I, *Q. petraea*, DG-KrT-KT-UL; Vesszős-oldal, 2015.08.27., I, *Q. pubescens*, DG-KT-UL; Vörös-kő-tető, 2015.08.27., L, *Q. petraea*, I, *F. sylvatica*, DG-KT-UL.

PYROCHROIDAE Latreille, 1807

Schizotus pectinicornis (Linnaeus, 1758) – Alsó-Sebes-víz, 2015.08.12., L, *Fraxinus* sp., DG-KrT-KT-UL; Bem Apó-kő, 2014.06.05., L, *Fagus sylvatica*, BA-CsV-DG-KT; Borovnyák, 2014.06.05., L, I, *F. sylvatica*, BA-CsV-DG-KT; Demény-hegy, 2015.04.15., L, *F. sylvatica*, *Fraxinus* sp., *Tilia* sp., B, *Fraxinus* sp., *Tilia* sp., DG-KT-UL; Kerek-hegy, 2015.04.15., L, *Acer* sp., *Fraxinus* sp., B, *F. sylvatica*, *Fraxinus* sp., DG-KT-UL; Kovács-kő, 2015.04.15., L, *F. sylvatica*, *Fraxinus* sp., I, *Fraxinus* sp., DG-KT-UL; Lusta-völgy, 2015.08.19., L, *Acer* sp., DG-KT-UL; Olvasztó-tető, 2015.08.12., L, *F. sylvatica*, *Quercus petraea*, DG-KrT-KT-UL; Vadász-völgy-fő, 2015.08.27., L, *F. sylvatica*, DG-KT-UL; Vörös-kő-tető, 2015.08.27., L, *Q. petraea*, *Sorbus* sp., DG-KT-UL.

CERAMBYCIDAE Latreille, 1802

Aegosoma scabricorne (Scopoli, 1763) – Miskolc, Alsó-Sebes-víz, 2015.08.12., +, *Fagus sylvatica*, DG-KrT-KT-UL; Demény-hegy, 2015.04.15., +, *Quercus petraea*, DG-KT-UL; Kerek-hegy, 2015.04.15., +, *F. sylvatica*, DG-KT-UL; Kovács-kő, 2015.04.15., L, *F. sylvatica*, DG-KT-UL; Lusta-völgy, 2015.08.19., +, *Acer* sp., DG-KT-UL; Olvasztó-tető, 2015.08.12., +, *F. sylvatica*, DG-KrT-KT-UL; Szent István, 2015.08.27., +, *F. sylvatica*, DG-KT-UL; Vadász-völgy-fő, 2015.08.27., +, *A. pseudoplatanus*, *F. sylvatica*, DG-KT-UL; Vesszős-oldal, 2015.08.27., +, *F. sylvatica*, DG-KT-UL.

Cerambyx cerdo Linnaeus, 1758 – Fehér-kő-bérc, 2015.08.19., +, *Quercus petraea*, DG-KT-UL; Kerek-hegy, 2015.04.15., +, *Q. petraea*, DG-KT-UL; Kis-kút-bérc, 2015.08.19., +, *Q. petraea*, DG-KT-UL; Kis-kút-bérc, 2015.08.19., L, *Q. petraea*, DG-KT-UL; Olvasztó-tető, 2015.08.12., +, *Q. petraea*, *Quercus* sp., DG-KrT-KT-UL; Savós-tető, 2015.08.12., +, *Q. petraea*, DG-KrT-KT-UL; Vesszős-oldal, 2015.08.27., +, *Q. petraea*, *Q. pubescens*, DG-KT-UL; Vörös-kő-tető, 2015.08.27., +, *Q. petraea*, DG-KT-UL.

Cerambyx scopoli Füsslin, 1775 – Demény-hegy, 2015.04.15., +, *Fagus sylvatica*, DG-KT-UL; Kerek-hegy, 2015.04.15., +, *F. sylvatica*, DG-KT-UL; Kis-kút-bérc, 2015.08.19., +, *Sorbus* sp., *Quercus petraea*, DG-KT-UL; Kovács-kő, 2015.04.15., +, *Cerasus avium*, *F. sylvatica*, DG-KT-UL; Olvasztó-tető, 2015.08.12., +, *F. sylvatica*, DG-KrT-KT-UL; Szent István, 2015.08.27., +, *F. sylvatica*, DG-KT-UL; Vadász-völgy-fő, 2015.08.27., +, *Acer pseudoplatanus*, *F. sylvatica*, DG-KT-UL; Vörös-kő-tető, 2015.08.27., +, *F. sylvatica*, *Q. petraea*, DG-KT-UL.

Rosalia alpina (Linnaeus, 1758) – Alsó-Sebes-víz, 2015.08.12., +, *Acer pseudoplatanus*, *Fagus sylvatica*, *Fraxinus angustifolia* ssp. *pannonica*, *Ulmus* sp., DG-KrT-KT-UL; Bem Apó-kő, 2014.06.05., +, *F. sylvatica*, BA-CsV-DG-KT; Demény-hegy, 2015.04.15., +, *F. sylvatica*, *Fraxinus* sp., DG-KT-UL; Fehér-kő-bérc, 2015.08.19., +, *F. sylvatica*, DG-KT-UL; Kerek-hegy, 2015.04.15., +, *A. platanoides*, *A. pseudoplatanus*, *Carpinus betulus*, *F. sylvatica*, *Fraxinus* sp., DG-KT-UL; Kis-kút-bérc, 2015.08.19., +, *F. sylvatica*, DG-KT-UL; Kovács-kő, 2015.04.15., +, *Acer* sp., *F. sylvatica*, DG-KT-UL; Lusta-völgy, 2015.08.19., +, *A. platanoides*, DG-KT-UL; Nagy-mező, 2014.06.05., +, *Acer* sp., *F. sylvatica*, BA-CsV-DG-KT; Olvasztó-tető, 2015.08.12., +, *F. sylvatica*, DG-KrT-KT-UL; Szent István, 2015.08.27., +, *F. sylvatica*, DG-KT-UL; Tiplák-rét, 2015.08.12., +, *A. campestre*, DG-KrT-KT-UL; Vadász-völgy-fő, 2015.08.27., +, *A. pseudoplatanus*, *F. sylvatica*, DG-KT-UL; Vörös-kő-tető, 2015.08.27., +, *F. sylvatica*, DG-KT-UL.

Saperda scalaris (Linnaeus, 1758) – Vadász-völgy-fő, 2015.08.27., L, *Acer* sp., DG-KT-UL.

Eredmények, értékelés

A cikk 39 bogárfaj adatait közli, melyek közül 5 közösségi jelentőségű (Natura 2000 jelölő-faj): *Rhysodes sulcatus*, *Lucanus cervus*, *Osmoderma eremita*, *Cucujus cinnaberinus*, *Cerambyx cerdo*, 2 fokozottan védett (*O. eremita*, *Eurythyrea quercus*) és 25 védett.

Faunisztikai szempontból kiemelendő fajok: *Omoglymmius germari* – Hazánkban a Dunától keletre két pontról volt ismert, Tarnalelesz: Szállás-verő-hegy (KOVÁCS et al. 2009) és Recsk: Cserepes-tető (KOVÁCS et al. 2010, 2012). Bükki lelőhelye Miskolc: Kerek-hegy. Az imágó elhalt, gombás, fekvő *Fagus sylvatica* törzsből került elő (hasonlóan, mint a Szállás-verő-hegyi), a Cserepes-tetőn *Acer pseudoplatanus* hatalmas odvának farészében voltak a példányok. *Rhysodes sulcatus* – Az Északi-középhegységben a következő helyekről ismert: Parád (KUTHY 1897), Répáshuta (ÁDÁM 1994), [Háromhuta:] István-kút, Miskolc: Garadna-völgy, Nagyvisnyó: Hármasteber (SZÉL 1996), Cserépfalu: Közép-szék (KOVÁCS et al. 2012), Váraszó: Lúgzós (KOVÁCS 2013). A fenti öt Lillafüred környéki lelőhelyén kívül még egy további bükki ponton is megtaláltuk: Mályinka: Látó-kövek, 2014.06.05., I, *Picea abies*, BA-CsV-DG-KT. Az itteni, illetve korábbi (KOVÁCS et al. 2012, KOVÁCS 2013) tapasztalataink a következők: egy alkalommal került elő hatalmas *Picea abies* tuskó gombás kérge alól (a közelben idős bükkös van) és hét esetben *Fagus sylvatica* elpusztult, gombás törzséből. A hatalmas bükkötörzsek valamennyien nedves állapotúak, viszonylag puhák voltak, egy lábon állt, a további hat feküdt. A cikkben közölt élőhelyeinek életkora 106 és 166 év közötti. *Osmoderma eremita* – Újabb 4 pontról került elő a Bükkből. Lelőhelyei közül 3 kocsánytalan tölgyes (ezt a faj által kedvelt élőhelytípust KOVÁCS & NÉMETH (2010) korábban a mátrai és bükki új adatok kapcsán is kiemelte), egy pedig molyhos tölgyes. Az erdőállományok gerinc közeli helyzetűek, életkoruk 146 és 186 év közötti. Mind a négy területen sikerült bizonyítani az *Eurythyrea quercus* jelenlétét is. *Coraebus undatus* – Az Északi-középhegységben három pontról ismert: Isaszeg, Máriabesnyő, Pécel (MUSKOVITS & HEGYESSY 2002). Egyetlen példányát a Demény-hegy idős kocsánytalan tölgyesében találtuk. *Pycnomerus terebrans* – Az Északi-középhegységben négy pontról ismert: Máriabesnyő, Pécel, Tolcsva (ŚLIPINŃSKI & MERKL 1993), Parád: Som-hegy (KOVÁCS et al. 2010). Az Alsó-Sebes-víznél hatalmas *Fagus sylvatica* törzsből találtuk, a Som-hegyen *Acer platanoides* vastag törzságában volt. Az idén a Mátrából több példány gombás *Quercus petraea* (Mátrafüred: Menyecske-hegy, 2015.06.10., KT; Parád: Mraznica-tető, 2015.11.11., KT), illetve *Pinus nigra* (Gyöngyössolymos: Tarma-oldal, 2015.11.24, UL) kéreg alól került elő. *Prostomis mandibularis* – Az Északi-középhegységben az alábbi pontokról ismert: Parád (KUTHY 1897), Háromhuta: István-kút, Putnok, Sátoraljaújhely: Bibérc (MERKL et al. 2006), Parád: Disznó-tető, Som-hegy (KOVÁCS et al. 2010), Felsőtárkány: Sándor-hegy-alja (KOVÁCS 2013). A Bükk kilenc új területéről sikerült kimutatni. Az itteni, illetve korábbi (KOVÁCS et al. 2010, KOVÁCS 2013) tapasztalataink a következők: kétszer *Fagus sylvatica*, egyszer *Quercus pubescens*, 22 esetben pedig *Q. petraea* fekvő törzsből került elő. Valamennyi tőgyfa kívül kemény, belül pedig vörös korhadásos volt. Több alkalommal találtuk *Aesalus scarabaeoides*, *Gnorimus variabilis*, *Ampedus nigerrimus* és *A. praeustus* társaságában. Az itt közölt élőhelyek kora 106 és 186 év közötti.

A következő fajok újak a Bükk hegység faunájára: *Omoglymmius germari*, *Coraebus undatus*, *Ampedus elegantulus*, *Pycnomerus terebrans*.

Harmincegy fajnál a tápnövényeket – számuk 12 – is megadtuk. A *Cucujus cinnaberinus* esetében a korábbihoz hasonló módon jártunk el (KOVÁCS et al. 2009). A *Bolitophagus interruptus* mindkét lelőhelyén idős bükkön levő *Fomes fomentarius* elhalt termőtestéből került elő.

Az alábbi természetközeli állapotú területeket lehet kiemelni értékes bogárfaunájuk alapján: Alsó-Sebes-víz, Demény-hegy, Fehér-kő-bérc, Kerek-hegy, Kis-kút-bérc, Kovács-kő, Olvasztó-tető, Savós-tető, Sebes-tető, Vesszős-oldal, Vörös-kő-tető. Ezeknek az elsősorban

szaproxilofág bogárritkaságokban gazdag refúgium jellegű élőhelyeknek (optimális mennyiségű holt- és odvas fa) fenn kell maradnia a biodiverzitás tér és idő folytonossága érdekében!

Köszönetnyilvánítás: Értékes segítségéért fogadja köszönetünket MAGOS Gábor, PAPP Viktor Gábor, SCHMOTZER András és SULYOK József (Bükki Nemzeti Park Igazgatóság, Eger) és Petr SVÁCHA (Institute of Entomology, Czech Academy of Sciences, Ěeské Budějovice), aki meghatározta a *Saperda scalaris* lárváját.

Irodalom

- ÁDÁM L. (1994): A Mátra Múzeum bogárgyűjteménye, Rhysodidae-Gyrinidae (Coleoptera). – *Folia historico-naturalia Musei Matraensis*, 19: 129–136.
- ANONIM (2012): 100/2012 (IX.28.) VM rendelet „A védett és a fokozottan védett növény- és állatfajokról, a fokozottan védett barlangok köréről, valamint az Európai Közösségekben természetvédelmi szempontból jelentős növény- és állatfajok közzétételéről szóló 13/2001. (V. 9.) KöM rendelet és a növényvédelmi tevékenységről szóló 43/2010. (IV.23.) FVM rendelet módosításáról”. – *Magyar Közlöny*, 128: 20903–21019.
- BERNI EGYEZMÉNY (1994): Convention on the Conservation of European Wildlife and Natural Habitats. Appendices to the Convention. – Council of Europe, Strasbourg, T-PVS (94) 2, 21 pp.
- CORINE (1991): Checklist of threatened plants and animals of CORINE biotopes manual. – World Conservation Monitoring Centre, Cambridge.
- COUNCIL DIRECTIVE (1992): Council Directive 92/43/EEC of 21 May 1992 on the conservation of natural habitats and of wild fauna and flora. – *Official Journal L 206*, 22 July 1992, pp. 7–50.
- GOOD, J. A. & SPEIGHT, M. C. D. (1996): Saproxyllic Invertebrates and their Conservation throughout Europe. – Convention on the Conservation of European Wildlife and Natural Habitats, Council of Europe, Strasbourg, 58 pp.
- IUCN (1996): 1996 IUCN Red List of Threatened Animals. – IUCN, Gland, Switzerland, 368 pp.
- KOVÁCS T. (2013): Ritka és természetvédelmi szempontból jelentős bogarak (Coleoptera) a Bükk és a Tarnavidék területéről. – *Folia historico-naturalia Musei Matraensis*, 37: 79–88.
- KOVÁCS T. & NÉMETH T. (2010): Ritka szaproxilofág bogarak Magyarországról (Insecta: Coleoptera). – *Folia historico-naturalia Musei Matraensis*, 34: 133–139.
- KOVÁCS T. & NÉMETH T. (2012): Ritka szaproxilofág állattanóbogarak, pattanóbogarak és lárváik a Mátra és a Bükk területéről (Coleoptera: Cerophytidae, Elateridae). – *Folia historico-naturalia Musei Matraensis*, 36: 19–28.
- KOVÁCS T., MAGOS G. & URBÁN L. (2009): Ritka és természetvédelmi szempontból jelentős rovarok (Insecta) a Mátra és Tarnavidék területéről. – *Folia historico-naturalia Musei Matraensis*, 33: 211–222.
- KOVÁCS T., MAGOS G. & URBÁN L. (2010): Ritka és természetvédelmi szempontból jelentős rovarok (Insecta) a Mátra és Tarnavidék területéről II. – *Folia historico-naturalia Musei Matraensis*, 34: 181–195.
- KOVÁCS T., MAGOS G. & URBÁN L. (2012): Ritka és természetvédelmi szempontból jelentős bogarak (Coleoptera) a Mátra és a Bükk területéről. – *Folia historico-naturalia Musei Matraensis*, 36: 31–41.
- KOVÁCS T., HARMOS K. & MAGOS G. (2015): Ritka és természetvédelmi szempontból jelentős bogarak (Coleoptera) a Keleti-Cserhát területéről. – *Folia historico-naturalia Musei Matraensis*, 38[2014]: 75–81.
- KUTHY D. (1897): Ordo. Coleoptera. – In: *A Magyar Birodalom Állatvilága (Fauna Regni Hungariae)*. III. Arthropoda. (Insecta. Coleoptera.). Királyi Magyar Természettudományi Társulat, Budapest, 213 pp.
- MERKL O. & KOVÁCS T. (1997): Nemzeti Biodiverzitás-monitorozó Rendszer VI. Bogarak. – Magyar Természettudományi Múzeum, Budapest, 35 pp.
- MERKL O., SÁR J. & GYÖRGY Z. (2006): Hatvanhat bogárcsalád fajai a Mecsekéből (Coleoptera). – *Folia comloensis*, 15: 115–172.
- MUSKOVITS J. & HEGYESSY G. (2002): Magyarország díszbogarak (Coleoptera: Buprestidae). Jewel beetles of Hungary. – Grafon Kiadó, Nagykovácsi, 404 pp.
- NIETO, A. & ALEXANDER, K. N. A. (2010): European Red List of Saproxyllic Beetles. – Publications Office of the European Union, Luxembourg, viii + 44 pp + 4 pp cover.
- ŚLIPIŃSKI, S. A. & MERKL O. (1993): Különböző csápú bogarak VI. – *Diversicornia VI. Bunkóscsápú bogarak VIII. – Clavicornia VIII.* – In: *Magyarország Állatvilága (Fauna Hungariae)*, VIII, 8. Akadémiai Kiadó, Budapest, 75 pp.

- SZÉL, GY. (1996): Rhysodidae, Cicindelidae and Carabidae (Coleoptera) from the Bükk National Park. – In: MAHUNKA, S. (ed.): The Fauna of the Bükk National Park, II. Magyar Természettudományi Múzeum, Budapest, pp. 159–222.
- VARGA Z., KASZAB Z. & PAPP J. (1989): Rovarok – Insecta. In: RAKONCZAY Z. (szerk.) Vörös Könyv. A Magyarországon kipusztult és veszélyeztetett növény- és állatfajok. – Akadémiai Kiadó, Budapest, pp. 178–262.

KOVÁCS Tibor
Magyar Természettudományi Múzeum Mátra Múzeuma
H-3200 GYÖNGYÖS, Hungary
Kossuth Lajos út 40.
E-mail: koati@t-online.hu

DOMBORÓCZKI Gábor, URBÁN László
Bükki Nemzeti Park Igazgatóság
H-3304 EGER, Hungary
Sánc út 6.
E-mail: domboroczki@bnpi.hu, voluta01@gmail.com

